

wat op die meerdere vergaderingen „door de meeste stemmen goedgevonden is”, omdat het niet strijdt tegen Gods Woord, doch daarmede overeenkomt, tenzij het toch bewezen worde daartegen te strijden, en het dus blijkt, dat de veronderstelling, waarvan men was uitgegaan, onjuist is.

Tegen mijne opmerking, dat er in Hand. 15 geenerlei sprake is van censuurbevelingen, schrijft Ds Joh. Jansen: „al zou er in Hand. 15 alleen van een leerbeslissing en van geen maatregel van censuur sprake zijn, dan ligt in die leerbeslissing in beginsel ook de tuchtmacht opgesloten. Leerbeslissingen zonder tuchtmacht betekenen niets. Waar de leer wordt vastgesteld, daar is ook de sanctie om die leer te handhaven”, blz. 24. Doch ondanks deze redeneering van Ds Joh. Jansen is toch maar een feit, dat te Jeruzalem destijds geenerlei maatregel van censuur genomen noch voorgeschreven is. Tegen zulke duidelijke feiten beteekeken dergelijke redeneeringen al heel weinig. Voorts beroept Ds Joh. Jansen zich op Gal. 1:9. Maar vooreerst spreekt daar een apostel. En ten tweede spreekt ook deze daar niet van eenigen kerkelijken maatregel, door de geadresseerden te nemen of uit te voeren. Want bij de quaestie van het nieuwe kerkrecht gaat het niet over wat apostelen mochten en konden, noch over wat God doet, doch over de macht der meerdere vergaderingen. En daarover handelt de apostel in Gal. 1:9 niet. En schrijft Ds Joh. Jansen, dat „in die leerbeslissing in beginsel ook de tuchtmacht opgesloten” ligt, dan is dit waar, wanneer die leerbeslissing naar Gods Woord is. Anders niet. En dan ligt die tuchtmacht niet in de menschen, die deze leerbeslissing geven, de meerdere vergadering, maar in Gods Woord, waarmede die beslissing overeenkomt. Zonder die overeenstemming met dat Woord heeft die beslissing geenerlei kracht, in het geheel geene tuchtmacht. Slechts door dat Woord heeft die beslissing macht. Niet door die meerdere vergadering, doch enkel door Gods Woord, want alleen dat heeft macht, ook tuchtmacht. Daarom zeide onze Heiland: „Die Mij verwerpt en mijne woorden niet ontvangt, heeft die hem oordeelt: het woord dat ik gesproken heb, dat zal hem oordeelen ten laafsten dage. Joh. 12:48. De tuchtmacht zit in dat Woord, dat levend en krachtig is, en scherpsnijdender dan enig tweesnijdend zwaard, en dat gaat door de verdeeling der ziel en des geestes, en der samenvoegselen en des mergs, en een oordeel is der gedachten en der overleggingen des harten, Hebr. 4:12. En daarom ligt in elke leerbeslissing, die naar Gods Woord is, tuchtmacht, vanwege dat Woord, en in verband met hare overeenstemming met Gods Woord. Niet krachtens de personen, die haar namen, ook al vormen die eene meerdere vergadering. En daarom is de redeneering, dat bevoegdheid tot het nemen van leerbeslissingen vanzelf ook in zich sluit bevoegdheid tot kerkelijke censuurtoepassing, niet zoo maar te aanvaarden. Ds Joh. Jansen is telkens wat vlug in zijne conclusies. Bij deze quaestie is scherpe onderscheiding en voorzigtige redeneering noodig. Zij is maar niet eene persoonlijke zaak, waarvan men, als het mis gaat, alleen zelf de schade lijdt, doch zij betreft de kerk des Heeren. En wanneer deze verkeerd wordt voorgelicht en geleid, betekent dat wat meer dan persoonlijk nadeel. En één van beide toch: Ds Joh. Jansen heeft vóór 1926 de kerken mede op een dwaalspoor geleid, of hij doet het nu. Zijne brochure gaat in haar z.g.n. Schriftbewijs het puntje voorbij, waarom het bij de quaestie van het nieuwe kerkrecht gaat, toont bij de handelingen van meerdere vergaderingen in vroeger tijden, waarop zij zich beroept, niet aan, dat zij naar Gods Woord en de grondbeginselen van het Gerefor-

meerde kerkrecht geschieden, lijdt in hare redeneering meermalen aan gemis van genoegzame onderscheiding en van helderheid van begrippen.

Waar het bij deze quaestie van het nieuwe kerkrecht op aan komt, is, dat men uit Gods Woord en de grondbeginselen van het Gereformeerde kerkrecht grondig bewijst, dat de meerdere vergaderingen eene eigene, van Christus haar gegevene, autoritatieve macht hebben boven de kerkeraden, van gelijksoortig of hetzelfde karakter en denzelfden inhoud als die der kerkeraden, doch van uitgebreider omvang. Wanneer dit uit de Heilige Schrift en de grondbeginselen van het Gereformeerde kerkrecht degelijk bewezen wordt, mogen, en moeten, de meerdere vergaderingen ook alles doen, wat de kerkeraden moeten doen, en nog meer: censuur toepassen, personen tot het ambt roepen, dienaren des Woords zenden, mogelijk ook verplaatsen, de finantiën der verschillende kerken regelen en met elkander verbinden. We hebben dan de hiërarchie, ook al verwerpt men nog zoozeer dit woord. Hoofdzak is ten slotte niet, wat men mogelijk actueel contrarie, in strijd met eigen handelen, verklaart, maar wat men wezenlijk leert en doet. Wanneer echter Gods Woord en het wezenlijk Gereformeerde kerkrecht van zulk eene macht der meerdere vergaderingen niet weten, is hare oefening slechts mensche-lijke overheersching van de kerken van Christus. S. GREIJANUS.

Hulp opleiding predikant Argentinië.

Voor hulp opleiding predikant Argentinië ontving ik: f 250 van D. M. te M. „Voor uitbreiding van Gods Koninkrijk in Argentinië”; f 1.— van A. K. te Groningen; f 100.— van C. A. K. te W.; f 36.—, collecte Geref. Jongvereenigingen te Haastede; f 10.— van F. te A. (voor de 2e maal, met een mij zeer bemoedigend, en onze lezers tot navolging zeer aanmoedigend bijchrift); f 5.— van H. J. V. te Amsterdam.

Dat is dus samen f 154,50.

Voor alles mijn besten dank.

K. SCHILDER. Giro 127278.

De Grootte Catechismus van Zacharias Ursinus. (IX.)

131. Wat is het: een eeuwig leven te gelooven? Het is het beginsel des eeuwigen levens reeds in het hart te gevoelen, en deze vertroosting zoo vast mogelijk te bewaren, dat wij dit (n.l. eeuwige leven) meer volkomen na dit leven, maar op volmaakte wijze, nadat ook onze lichamen door Christus weer opgewekt zijn, zullen genieten.

132. Nu wij dan dit alles gelooven, wat verkrijgen wij door dit geloof?

Dat alles, wat God in Zijn verbond aan de gelooven- den beloofd heeft, voor ons van kracht is¹⁾, dat is, dat wij voor Hem gerechtvaardigd worden en erlangen den eeuwigen levens zijn.

133. Hoe worden wij door God in dit leven gerechtvaardigd?

Alléen door het geloof in Christus, daar God ons, die gelooven, uit onverdiende barmhartigheid, onze zonden vergeeft, en (ons) de voldoening van Christus, even alsof deze door onszelf was volbracht, toerekent, en uit hoofde van haar zonder eenige verdiensten onzerzijds ons in genade aanneemt, en ons met den H. Geest en het eeuwige leven begiftigt.

R.

G. B.

1) Ut omnia.... nobis rata sint. Rata = geldig, van kracht, in vervulling komende. Wij hebben ons verplicht niet alleen om te gelooven in Christus, maar ook om heilig voor God te leven. Vgl. antw. 141. Door geloof en bekeering wordt het verbond gerealiseerd! Waar deze door ons worden geweigerd, maken wij het ijdel, berooven wij het van zijn effect. (irritum facere.)

paraten aan het arsenaal der medici toevoegde. Door allerlei voorzorgsmaatregelen, meest wettelijk geregeld, als goed drinkwater, deugdelijk voedsel, ruimere woningen, toepassing van vaccins, sera, nieuwe geneesmiddelen, enz., kan men veel onheil, waar vroeger de menschheid vrijwel machteloos tegenover stond, voorkomen of in den beginne stuiten. In 50 jaar tijds verminderde het sterftecijfer van 235 op de 10.000 inwoners tot 91 op de 10.000; de zuigelingensterfte daalde van 25 op 5 procent; het aantal tuberculoselijders werd teruggedrongen van 11 op de 10.000 tot 7.43 op de 10.000; de framboesia-lijders¹⁾ in de tropen konden als het ware met één slag genezen worden²⁾, waardoor de ziekenhuizen, vroeger overvol met deze patiënten, leeg kwamen te staan; de ontdekking der insuline³⁾ bracht de redding van vele, zonder dit middel ten doode opgeschreven, lijders aan suikerziekte, enz. enz.

Hoe groote vlucht de hygiëne ook genomen had, zij was, gelijk gezegd, eenzijdig georiënteerd. Het lichamenlijk welzijn stond op den voorgrond, het materialisme vierde hoogtij. Zeker — de psychiatrie, de wetenschap, die zich bezig houdt met de bestudeering der geestelijke afwijkingen van den mensch, werd niet vergeten. Integendeel, belangrijke vondsten op het gebied van het centraal en peripher zenuwstelsel hebben onze kennis over den bouw en de werking onzer hersenen, rugge- merg en zenuwen zeer vermeerderd. En ook is door deze kennis ongetwijfeld de behandeling en

1) Een in de tropen veel voorkomende, op syphilis gelijkende, chronische infectieziekte, waarbij over de huid verspreide, wrattachtige, op een framboos gelijkende knob- bels optreden.

2) Door middel van salvarsan-inspuitingen, een zeer sa- mengestelde arsenicum-verbinding.

3) Inwendig afscheidingsproduct van de alvleeschklier, dat de suiker-stofwisseling van de lever regelt.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Regeling van het tempo der rationalisatie.

In het vorige artikel zijn eenige bezwaren tegen de z.g. actieve conjunctuurpolitiek genoemd. Zij zal de rationalisatie-werkloosheid niet of slechts voor korten tijd kunnen opheffen; haar toepassing eischt een volkomen heerschappij over het gansche oeconomische leven.

De door velen gewenschte versnelling van het tempo der oeconomische krachten brengt geen (definitieve) redding; zal dan, zoo vraagt ook Drs. Truyen in zijn artikel in het maandschrift „Economie”, de regeling van het tempo, waarin de rationalisatie optreedt, dit kunnen doen?

De moeilijkheid is, zegt de schrijver, welke normen voor de controle van het technisch tempo moeten worden gesteld en hoe deze in de praktijk moeten worden toegepast.

Inderdaad.

„Regeling van het tempo der rationalisatie” is een prachtige leuze: haar toepassing stelt de „regelaars” echter voor een groot aantal moeilijkheden. Mogen machines worden gebruikt, en zoo ja welke? Mogen arbeiders worden ontslagen, en zoo ja hoeveel en wie? Mag de arbeidsprestatie worden vergroot, en zoo ja met welk percentage? En wanneer het bedrijf nu schade lijdt door de ge- eischte beperking der rationalisatie, heeft het dan recht op een toeslag uit de overheidskas?

Drs. Truyen ontwijkt deze vragen door een meer algemeen antwoord te geven. Hij meent, dat het „absoluut winststreven der onderneming”, niet in aanmerking mag en kan komen „om als algemeen oconomische norm te dienen voor de beheer- sseling van het tempo bij de invoering van arbeids- besparende machines”. En wel omdat „de ratio- nalisatie onder het streven van de hoogste renta- biliteit in de vrije ondernemingswijze organisatie in principe niet automatisch voert tot verhooging van de algemeen maatschappelijke welvaart”.

Deze stelling is o.i. in hoofdzaak juist. Zij wordt, zooals in voorgaande artikelen reeds werd ver- meld, ook wel door principiële verdedigers der rationalisatie en mechanisatie aanvaard. Maar de moeilijkheden eener „regeling” blijven. Wie zal in staat zijn voor ieder bedrijf den invloed van „arbeidssparende maatregelen” op de algemeene welvaart te bepalen? De ordening van „de men- schelijke en de natuurlijke krachten, die door techniek vrijgemaakt en opnieuw samengesteld zijn, op een oconomisch welvaartsdoel”, is geen gemak- kelijke taak. Zal eenig apparaat haar kunnen vol- brengen?

Moet nu, zoo vraagt de heer Truyen, uit de te verwachten botsing tusschen de bedrijfs-econo- mische en de algemeen-economische eischen bij de beoordeeling van het technisch tempo, de conclusie worden getrokken, maar heelemaal van rentabili- teitsoverwegingen afstand te doen? Zijn antwoord luidt: „Geenszins. In concreto zal het, in de huidige omstandigheden, niet anders mogelijk zijn dan de bedrijfseconomische eischen den doorslag te doen geven. De concreet-feitelijke omstandig-

verpleging der geesteszieken ontzaglijk verbeterd en zijn middelen gevonden, die tot genezing kun- nen leiden. De neuro-chirurgie⁴⁾ en de hormoon- therapie⁵⁾ zijn daar o.m. de bewijzen van. Maar dit alles neemt niet weg, dat men tot voor kort algemeen de uitsluitend mechanische opvatting huldigde: elke stoornis in de geestelijke functie veronderstelt een stoornis in de materiele orga- nisatie der hersenen⁶⁾, en dus langen tijd in de psychiatrie voor eenige andere beschouwing dan de uitsluitend stoffelijke geen plaats was.

Thans is er in dit opzicht een kentering gekomen. Voor de geestelijke zijde van den mensch, zoo lang verwaarloosd, heeft men weer oog gekregen. Onder invloed van de nieuwe inzichten der ziel- kunde, met name van de psycho-analyse⁷⁾, die de diepere roerselen van het bewustzijnsleven on- sluisde door bloot te leggen de onbewuste be- weeggronden van onze daden, van onze houding in het leven, van ons gedrag, van onze afwijkingen, is de medische wetenschap bezig zich in meer geestelijke richting te oriënteren. De studie van onze neigingen, driften en aanleg schonken een dieper inzicht hoe zich het karakter vormt en welk een voorname rol de constitutie, het tempe- rament, de opvoeding, de gewoontevorming, het voorbeeld en het maatschappelijk milieu spelen. Vooral is duidelijk aan het licht getreden de zeer

4) Heelkunde van het centrale zenuwstelsel.

5) Hormonen zijn afscheidingsproducten van klieren, welke niet door uitloozingsbuizen worden afgevoerd, maar direct in het bloed worden opgenomen en aldaar, of in andere organen, waar het bloed hen heenvoert, hun wer- king ontvouwen.

6) Prof. Dr G. Jellergsma: Leerboek der Psychiatrie, Amsterdam, 1917, Df I, blz. 11.

7) De psycho-analyse (zielontleding) tracht de onbewuste functies der ziel te ontleden; vandaar dat men ook wel spreekt van diepte-zielkunde.

heden kan men dien men voo- M.a.w. wannee- ziet voor den e- voldaan moeten in zekeren zin geheel, al moe- ging van talrij Op het oog en wat men wel l- nomie” zijn bi- streven, de de de ondernemli- zekere grenzer aan de gewen- volgtrekking ge- geschiktheid, drijfsdoel staat economisch-w- maatschappelij- breedere kader tempo waarin- doorgevoerd, doelmaticheid- gesteld.”

Dr Truyen het individuee- hij, mag ten- bepalen maar- geheel. Het b- om zichzelf- de maatschap

Dit zij direc- een veel hoog- kennen dan- Vooral in de- niet „winzuel- lijke motieven- bepalen. En- het bijzonder- wet ontleend- deze stelling- lost. De heer- geciteerde st- digheden de- doorslag mo- zijn artikel h-

De moeilij- norm (dat be- is aan de ver- reele doelein- worden gebr- quenties der- „verkleinen”, z.g. vrije oe- deze al in v- techniek ver- heil kan brei- worden gezo- de oconom- „Het oeco- moet wor- minder snel- verbruiks- den, om het- matige werk- heid in het-

Hier wor- Prof. Cobbe

bijzondere t- voeding, van- als armoede- geestelijke- tot het inzi- geestelijk mi- listen, mis- moeilijk opv- lijk opzicht- slechts zijn- tusschen in-

Zoo is on- atrie, die- van den m- van den zi- atrie, die- betrekking- lijke gezon- welke tak- bepalend to- is voor de-

Dat deze- wetenschap- het duidelij- totale verar- den laatste- is men bez- verpleging- men vroeg- direct omr- elkaar pra- men er vel- banken of- uit pratend- patiënten a-

8) Prof. D- telijke Volks-

POPULAIR-WETEN- SCHAPPELIJKE SCHETSSEN

Geestelijke volksgezondheid.

V.

Verandering op het terrein der wetenschap.

Na aldus gezien te hebben wat het begrip geeste- lijke volksgezondheid eigenlijk inhoudt, op welk terrein de beweging voor geestelijke volksgezond- heid zich beweegt en wat haar geschiedenis is, komt de vraag naar voren waaraan het te danken is, dat deze beweging in betrekkelijk korten tijd zooveel opgang heeft gemaakt. Bij de beantwoor- ding van deze vraag dienen we verschillende ver- anderingen op wetenschappelijk terrein en op het gebied der cultuur onder de oogen te zien, want het gebouw der belangstelling voor de geestelijke volksgezondheid rust op vele pijlers.

Zooals bekend heeft de hygiëne de laatste halve eeuw een zeer groote vlucht genomen, dank zij vele nieuwe ontdekkingen en uitvindingen op ge- neeskundig gebied. Dat het lichaam en het licha- melijk welzijn hierbij op den voorgrond stond, valt niet te ontkennen, maar is begrijpelijk. Immers de microscoop had de wereld der bacteriën ontdekt en de stoffelijke ziekteklemen, vroeger onzichtbaar en daarom onbekend, aan het licht gebracht. Hier- mede was tevens de oorzaak gevonden van tal van infectieziekten, die gedurende eeuwen haar slacht- offers bij duizenden en tienduizenden gemaakt hadden en waartegenover de geneeskundigen vroe- ger in het duister getast hadden. Daarbij komt nog, dat de chemische industrie een ongekend hooge vlucht heeft genomen en tal van waardevolle prae-

waren tegen
enoemd. Zij
st of slecht
toepassing
het gansche

ling van het
brengt geen
agt ook Drs
schrift „Eco-
waarin de
oen?
welke nor-
nisch tempo
n de praktijk

onalisatie" is
telt de „rege-
moelijkheden.
en zoo ja
lagen, en zoo
restatie wor-
reentage? En
door de ge-
heeft het dan
skas?

loor een meer
eent, dat het
ding", niet in
als algemeen
de beheer-
van arbeids-
lat „de ratio-
noolste rente-
ze organisatie
ot verhooging
elvaart".

ist. Zij wordt,
ds werd ver-
redigers der
ard. Maar de
ven. Wie zal
invloed van
de algemeene
van „de men-
en, die door
rengesteld zijn,
is geen gemak-
r kunnen vol-

yen, uit de te
bedrijfs-econo-
eischen bij de
o, de conclusie
van rentabili-
Zijn antwoord
zal het, in de
s mogelijk zijn
den doorslag
ke omstandig-

glijk verbeterd
genezing kun-
de hormoon-
ten van. Maar
tot voor kort
gehe opvatting
stelijke functie
aterieele orga-
gen tijd in de
schouwing dan
was.

ering gekomen
i mensch, zoo
oog gekregen-
chten der ziel-
alyse⁹⁾, die de
zijsleven ont-
onbewuste be-
onez houding
ze afwijkingen,
zich in meer
De studie van
schonken een
kter vormt en
itie, het tempe-
tevorming, het
milieu spelen.
streden de zeer

telsel.
ten van klieren,
n afgevoerd, maar
en aldaar, of is
envoert, hun wer-

der Psychiatrie,
sontleding) tracht
den; vandaar dat
le.

heden kan men nu eenmaal niet veranderen, in-
dien men voor momentele beslissingen staat".
M.a.w. wanneer een bedrijf zich thans geplaatst
ziet voor den eisch tot rationalisatie, zal daaraan
voldaan moeten worden, ook al is de uitvoering
in zekeren zin nadeelig voor de maatschappij als
geheel, al moet deze b.v. de lasten van de verzor-
ging van talrijke uitgestooten arbeiders dragen.
Op het oogenblik is er geen andere weg. „Maar
wat men wel kan", vervolgt de schrijver in „Eco-
nomie" zijn betoog, „is er met alle kracht naar
streven, de doelstellingen en de organisatie van
de onderneming in den bedrijfstak, die binnen
zekere grenzen veranderbaar zijn, aan te passen
aan de gewenschte hoogere doeleinden. Deze ge-
volgtrekking vloeit voort uit de volkomen onder-
geschiktheid, waarin het ondernemings- en be-
drijfsdoel staan ten opzichte van het algemeen-
economisch-welvaartsdoel, en de nog hoogere
maatschappelijke en culturele doeleinden. In dit
breedere kader gezien, zal bij het oordeel over het
tempo waarin de nieuwe technieken mogen worden
doorgevoerd, de eisch van algemeen-economische
doelmatigheid van de rationalisatie moeten worden
gesteld."

Dr. Truyen drukt zich heel voorzichtig uit. Niet
het individuele belang der onderneming, meent
hij, mag tenslotte het tempo der rationalisatie
bepalen, maar het belang van de maatschappij als
geheel. Het bedrijf is er niet in de eerste plaats
om zichzelf wil; het vervult een speciale taak in
de maatschappij; het moet dienen.

Dit zij direct toegestemd; aan dat dienen is nog
een veel hoogere en schoonere betekenis toe te
kennen dan de schrijver in „Economie" noemt.
Vooral in deze tijden dringt zich de eisch op dat
niet „winzucht" of „concurrentievrees" of dergel-
ijke motieven het tempo der rationalisatie mogen
bepalen. En dat om oconomische redenen en in
het bijzonder om redenen aan de Christelijke zede-
wet ontleend. Maar ook met het aanvaarden van
deze stelling zijn de moeilijkheden geenszins opge-
lost. De heer Truyen voelt dat zeer wel. In het
geciteerde stuk zegt hij dat in de huidige omstan-
digheden de bedrijfs-economische eischen den
doorslag moeten geven, maar in het vervolg van
zijn artikel handhaaft hij die meening niet geheel.

De moeilijkheid is, luidt het, hoe de gestelde
norm (dat het bedrijfsdoel volkomen ondergeschikt
is aan de verschillende maatschappelijke en cultu-
rele doeleinden) in de praktijk in toepassing moet
worden gebracht, teneinde de rampzalige conse-
quenties der uitschakeling zooveel mogelijk te
„verkleinen". Nu, meent hij, een terugkeer tot de
z.g. vrije oconomische organisatie-vormen, zoo
deze al in verband met den stand van de huidige
techniek verenigbaar waren, niet het gewenschte
heil kan brengen, zal de oplossing wellicht moeten
worden gezocht in de richting eener wijziging van
de oconomische organisatie der maatschappij.
„Het oconomisch offer, dat misschien
moet worden gebracht, tengevolge van de
minder snelle ontwikkeling van de productie- en
verbruiksmogelijkheden, zal men moeten aanvaar-
den, om het grootere goed van een meer regel-
matige werkgelegenheid en van mindere onzeker-
heid in het levensbestaan te verkrijgen."

Hier wordt (de schrijver volgt zijn leermeester
Prof. Cobbenhagen in dezen) dus wel degelijk be-

bijzondere betekenis van het milieu, van de op-
voeding, van sociaal-oconomische toestanden, zoo-
als armoede en welvaart, voor het ontstaan van
geestelijke afwijkingen. Meer en meer komt men
tot het inzicht, dat krankzinnigen, zwakzinnigen,
geestelijk minder begaafden, psychopathen, alcoho-
listen, misdadigers, maatschappelijk ongeschikten,
moeilijk opvoedbare kinderen, wel allen in geeste-
lijk opzicht afwijkend zijn, maar velen hunner dit
slechts zijn door een stoornis in de wisselwerking
tusschen individu en gemeenschap.⁹⁾

Zoo is ontstaan naast de klinische psychi-
atrie, die bestudeert de geestelijke afwijkingen
van den mensch, hoofdzakelijk wat den persoon
van den zieke aangaat, de sociale psychi-
atrie, die zich bezighoudt met alle vraagstukken
betreffende op stoornissen in de geeste-
lijke gezondheid van individu en gemeenschap,
welke tak van wetenschap, ofschoon zich alleen
bepalend tot het afwijkende, van zoo groote waarde
is voor de geestelijke volksgezondheid.

Wat deze nieuwe inzichten in de psychiatrische
wetenschap inderdaad baan hebben gebroken komt
het duidelijkst en meest zichtbaar tot uiting in de
totale verandering, die de krankzinnigengestichten
den laatste tijd hebben ondergaan, want overal
is men bezig de laatste resten van de verouderde
verpleging van krankzinnigen op te ruimen. Werd
men vroeger op de z.g. onrustige afdelingen
direct omringd door een aantal scheldende, door
elkaar pratende en schreeuwende patiënten, zag
men er velen rusteloos heen en weer loopen of op
banken of op den grond liggen, zinloos voor zich
uit pratend, of trof men er een aantal vechtende
patiënten aan, in één woord een onoorlogelijk droe-

toogd, dat de bedrijfs-economische eischen ten-
slotte niet primair mogen zijn.

Hoewel deze meeningen een nadere bespreking
ten volle waard zijn, willen we liever nu het betoog
van den heer Truyen volgen, teneinde meer aan-
dacht aan zijn merkwaardige conclusies te kunnen
schenken.

„De ingewikkeldheid en omvangrijkheid van het
vraagstuk der techniekbeheersching", aldus verder
het betoog, „treden duidelijk voor oogen, indien
de maatregelen worden nagegaan, die zoowel door
het bedrijfsleven als van de zijde der overheid in
uitzicht zijn of worden genomen, om de maats-
chappij van het moderne ziekteverschijnsel van de
rationalisatie-werkloosheid te verlossen".

Als „maatregelen van particuliere zijde" noemt
de schrijver dan:

1o. Het tevoren kenbaar maken van de bevoegde
instanties van de invoering van arbeidssparende
werkwijzen door de werkgevers.

2o. het tijdig aanzeggen van het voorgenomen
ontslag aan de betrokken arbeiders, en inachtneming
van den nieuwen opzeggingstermijn bij de-
finitief ontslag.

3o. de betaling door de rationaliseerende onder-
neming van vergoeding voor rationalisatie-werk-
loosheid in een kas onder overheidstoezicht.

4o. de voorziening voor de werkgevers in de
dekkingsmogelijkheid door verzekering of onder-
linge compensatiekas, tegen het risico van betaling
der rationalisatie-werkloosheid-vergoeding.

5o. de geleidelijke invoering van de mechanisatie
door productie-„planning" (bedoeld is door het
maken van een systematisch plan met betrekking
tot de productie) en marktanalyse op langzicht
(een beschouwing dus over de (waarschijnlijke)
ontwikkeling der prijzen en van den afzet over
een geruime toekomstige periode), hetgeen tevens
de mogelijkheid opent van doorvoering der nieuwe
maatregelen in gunstige tijden.

6o. de verkorting van den arbeidsduur bij in-
voering van arbeidssparende methodes, al of niet
met behoud van het loon.

7o. de, door de rationalisatie overtollig geworden
arbeidskrachten zooveel mogelijk in het bedrijf
behouden door niet aanvulling bij personeelverloop,
het niet vervangen door goedkoopere jeugdige of
vrouwelijke krachten, het herscholen van de uit-
gestooten arbeiders in het bedrijf, hun uitwisseling
in de branche; het in aanmerking nemen van hun
sociale positie bij ontslag, hun pensionneering, of
vervroegde pensionneering.

8o. de systematische verzameling, rangschikking
en bewerking van gegevens, betrekking hebbende
op, of verband houdende met, de werkgelegenheid
in het algemeen en in de branche in het bijzonder.

De lezer merkt: een omvangrijke „verlanglijst".
Maar op de meeste dier wenschen is o.i. heel wat
aan te merken.

Dr. Truyen voelt ook wel bezwaren.

„De doorvoering van deze maatregelen", „gaat
het bedrijfs-economisch en sociaal raam der af-
zonderlijke onderneming verre te boven. Op zijn
minst is daarvoor reeds een bedrijfsstakgewijze
regeling noodzakelijk. De regeling in den bedrijfstak,
op zichzelf al ingewikkeld genoeg, wordt nog
veel ingewikkelder voor de beheersching van de

vige verzameling „gekken", waartusschen het ver-
plegende personeel zoo goed als dit mogelijk was
eenige orde trachtte te handhaven, tegenwoordig
vindt men deze toestanden zoo goed als niet
meer.⁹⁾

Witgekalkte muren zijn vervangen door vroolijk
gekleurde wanden. Voor groote banken en lange
tafels zijn in de plaats gekomen stoelen en kleine
tafeltjes met een kleedje en bloemvaasje. De ramen
met gedeeltelijk gekleurd glas geven een geheel
ander aanzien dan de vroegere getraliede vensters.
De uniforme gestichtskleeding wordt verlaten en
aan de patiënten wordt meer vrijheid gegeven dan
weleer. De ledigheid, die hier in bijzonderen zin
des duivels oorkussen is, heeft plaats gemaakt
voor nuttigen arbeid, passend bij iederen patiënt
afzonderlijk.

Uit deze korte schets blijkt duidelijk welk een
diepgaande wijziging de verpleging van krankzin-
nigen heeft ondergaan. De kloof tusschen gesticht
en maatschappij is overbrugd. De inrichting, vroe-
ger een wereldje op zichzelf en als het ware afge-
kapseld in de samenleving, heeft verbindingswegen
gekreken met de maatschappij. Het gesticht is uit
zijn isolement getreden en als behandelingsinsti-
tuut voor een deel der zieken niet meer dan een
doorgangshuis, voor een ander deel arbeidsinrich-
ting en voor het kleinste deel slechts verzorgings-
inrichting en alzoo een schakel in de lange keten
tusschen voor- en nazorg.

Inderdaad, de psychiater heeft zijn horizon be-
langrijk verruimd, toen hij tot het besef kwam, dat
ook voor geestes-ziekten, evenals voor lichamelijke
ziekten, de samenleving prikkels oplevert. De

9) Dr. W. M. van der Scheer: De betekenis van het ge-
sticht voor de Geestelijke Volksgezondheid. Verslag van
de vergadering der Ned. Ver. ter bevordering der geeste-
lijke volksgezondheid, 20 Dec. 1930, blz. 23.

economische en sociale verhoudingen in de mo-
derne maatschappij als de overheid zich met de
regeling der techniek gaat bemoeien. Deze be-
moeling gaat in de richting van de rege-
ling der productie en van de organi-
satie van den menschelijken arbeid".

Wij willen het nu bij de opsomming der wen-
schen, en het noemen van de voorwaarde, waar-
onder deze naar het oordeel van den schrijver
zijn te verwerkelijken, laten. De bezwaren en de
beschouwingen over die „regeling" bewaren we
tot het volgende artikel.

Het opstel van Drs. Truyen vertolkt de meening
van een sterke groep, wier invloed op 'slands
politiek groot is. Daarom vragen we zooveel aan-
dacht voor zijn meening.

De inhoud van zijn artikel geeft bovendien dui-
delijk aan voor welke groote moeilijkheden het
oconomisch leven tengevolge der zeer snelle tech-
nische ontwikkeling staat. Niet alleen in ons land.

A. B. t. B.

VROUWENVRAGEN

Een boek voor Moeder.

Is het erg belangrijk om Moeder te wezen?
„Bijna alle meisjes, als ze groot zijn, worden
moeder. Wat is daar nou aan. Zoo saai, alle
dagen maar weer hetzelfde: bedden afhalen, vaten
wassen en tafeldekken."

Dit was de wijsheid van een twaalfjarige. Maar
hoeveel werkelijke moeders spreken in een moede-
looze bui niet ongeveer gelijk? „Altijd maar weer
hetzelfde": bedden afhalen, baby's baden, luiers
spoelen, suikerpotten vullen, kruideniersboekjes
klaarmaken, confereeren met groenteboer en
slager, waschlijstjes controleeren, winkelhaken
dichthalen, eindeloze ladders wegmoffelen, bloe-
men gieten, en dan... vechten tegen stof en leeg
magen. Elke dag maar weer stofzuigen, met
schuimers loopen, stofdoeken kloppen. Pas is het
schoon, of daar stormt er weer iemand binnen.
„Vergeten voeten te vegen, neemt u me niet kwa-
lijk, Moes, 'k ga het gauw doen". Ach, ja, maar
de schoenvorm staat reeds hatelijk grijs-wit op
het tapijt. En dan dat eten koken, elke dag
maar weer een nieuw menu. Puzzles met restjes,
die te veel zijn voor een prikkje, en te weinig
voor een volledige maaltijd. En die tóch benut
moeten worden. Aardappelen, vleesch, groente,
toetjes, hoe vaak hebben we het niet op onze
vingers uitgeteld. Aardappelen, groente, vleesch,
jus, hapje toe, voor vandaag is 't weer klaar. En
morgen? Ja, voor morgen ook. En overmorgen
is weer nieuwe zorg. Moeder-zijn, wat saai. Altijd
maar weer het-zelf-de.

Is het waar?
Kijk, als we vroeger eens een mistroostige stem-
ming hadden, dan konden we zooiets zeggen. Ons
betere ik protesteerde dan wel. Maar met een zóó
zacht stemmetje, dat het nauwelijks werd gehoord.
Maar nu, nu heeft dat betere ik een compagnon
gekreken, een bondgenoot zóó sterk, dat alle
moedelooze buien bij alle moeders voor goed wor-
den uitgebannen. Nu kan elke moeder weten, dat
moeder-zijn een der belangrijkste taken is, die

sociale psychiatrie, ontsproten uit het inzicht, dat
de oorzaak van geestes-afwijkingen eigenlijk nooit
zuiver individueel is, schenkt daarom aandacht aan
alcoholisme, geslachtsziekten, prostitutie, volks-
huisvesting e.d. en let niet minder op de talrijke
geestelijke stroomingen in de samenleving.

Met de ontwikkeling van de sociale psychiatrie
kwam tevens naar voren de prophylaxe, het stre-
ven de prikkels uit de samenleving te elimineeren
of te neutraliseeren. Zoo ontstonden de voor-
zorg voor geestesziekten, welke ten doel heeft
mensen, die geestelijk debiel¹⁰⁾ worden, door
raad en daad te steunen en te voorkomen, dat zij
in een gesticht belanden, en de nazorg van
geestes-ziekten, die ten doel heeft ontslagen ge-
stichts-patiënten den overgang in het vrije maats-
chappelijk leven te vergemakkelijken en dreigende
gevaaren te omgaan.

Deze z.g.n. buitendienst heeft derhalve een groot-
sche en uitgebreide taak. Op de consultatiebureaux
worden alle gewenschte inlichtingen verstrekt en
daadwerkelijke hulp en steun geboden. En voorts
bezoeken de geneesheeren, ter zijde gestaan door
de maatschappelijke werkers, de patiënten in hun
omgeving, gaan de huiselijke en maatschappelijke
omstandigheden na, verschaffen raad, effenen
moeilijkheden en betrachten op die wijze zoowel
voor- als nazorg.

Hieruit blijkt voldoende van hoe groote waarde
de sociale psychiatrie is voor de psychische hy-
giëne, want juist door dezen buitendienst wordt
de sociaal-praeventieve streving der geestelijke
volksgezondheid mogelijk.

D. A. C. D.

10) Lichte vorm van zwakzinnigheid.